

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

મહારાષ્ટ્ર સ્ટેટ રોડ ટ્રાન્સપોર્ટ કોર્પોરેશન

વિરુદ્ધ

લાલનિપુઈ

૧૪ ડિસેમ્બર, ૨૦૦૬

[ન્યાયમૂર્તીશ્રી ડૉ. એરીઈ પાસાયત અને ન્યાયમૂર્તીશ્રી લોકેશ્વર સિંહ પંત એ.]

મોટર વાહન અધિનિયમ, ૧૯૮૮:

કલમ ૧૬૬-ગુણક-નિર્ધારિત પરિબળને અપનાવવું-જ્યારે દાવેદારો મૃતકના માતા-પિતા હોય, ત્યારે મૃતકની ઉંમર સુસંગત નથી અને તે દાવેદારોની ઉંમર છે જે અપનાવવા માટેના ગુણક નક્કી કરશે

કલમ ૧૬૬-નિર્ભરતાનું ગુકસાન-વળતરનો દાવો કરવા માટે, દાવેદારોએ તે બતાવવું જરૂરી છે કે તેઓ મૃતક પર નિર્ભર હતા-હકીકતો પર, મૃતક તેના માતા-પિતા સાથે રહેતો ન હતો-હકીકત એ છે કે તે ઘરના ખર્ચમાં ફાળો આપી રહી હતી તે સાબિત થતું નથી-તેથી, માતાપિતાની ઉંમર, મૃતકની

માસિક આવક અને અન્ય તથ્યોને ધ્યાનમાં રાખીને, જેમ કે પ્રેમ અને સ્નેહની ખોટ, માનસિક આઘાત, રૂ. ૫ લાખનો યોગ્ય પુરસ્કાર-ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આપવામાં આવેલ ૧૫ ટકા વ્યાજ દર પણ ઊંચો છે અને ઘટીને ૭.૫ ટકા થઈ ગયો છે

મૃતકએ અકસ્માતમાં પોતાનો જીવ ગુમાવ્યો હતો.તે અપીલકર્તા-કોર્પોરેશનની માલિકીની બસમાં મુસાફરી કરી રહી હતી.અકસ્માત સમયે તેઓ ૩૧ વર્ષના હતા અને તેમનો માસિક પગાર રૂ. ૬૫૦૦/- .તેમના પગારમાં પાંચમા પગાર પંચ મુજબ સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો અને તેના આધારે તેમની કુલ વેતન રૂ ૮૩૪૦ -પર આવી હતી.તેની માતાએ એમ. એ. સી. ટી. સમક્ષ રૂ. ૧૫ લાખનો ક્લેઈમ કરેલ .એમ. એ. સી. ટી. એ રૂ. ૧૨ લાખનો ક્લેઈમ એવોર્ડ કર્યો .પીડિત અરજદારે હાલની અપીલ દાખલ કરી હતી.

અપીલનો નિકાલ કરતા, કોર્ટે

ઠૈરવ્યુ૧.૧.મૃતકના પિતા દાવેદાર ન હતા અને તે માત્ર માતા હતી.મૃતકની આવક પર કોઈ નિર્ભરતા દર્શાવવા માટે ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ કોઈ સામગ્રી રજૂ કરવામાં આવી ન હતી.૧૭ નો ગુણક મૃતકની ઉંમરના આધારે લેવામાં આવ્યો હોવાનું જણાય છે.૧૫ ટકા નિશ્ચિત વ્યાજ દર પણ ઊંચો છે.

[૧૦૯૧-બી]

૧.૨.જ્યારે માતા-પિતા દાવેદાર હોય છે, ત્યારે મૃતકની ઉંમર સુસંગત નથી અને તે દાવેદારની ઉંમર છે જે અપનાવવા માટેના ગુણક નક્કી કરશે.તે બાબત પર તે સ્પષ્ટ છે કે ટ્રિબ્યુનલનું ચુકાદાની માત્રાનું મૂલ્યાંકન ખોટું હતું [૧૦૯૧-સી]

જ્યોતિ કૌલ અને અન્યો વિરુદ્ધ એમ. પી. અને એ. એન. આર. ([૨૦૦૨) ૬ એસ. સી. સી. ૩૦૫; રાષ્ટ્રીય વીમા કંપની. લિમિટેડ વિ. મિસ. સ્વર્ણલતા દાસ અને અન્યો, [૧૯૯૩) પૂરક ૨ એસ. સી. સી. ૭૪૩ અને સી. કે. સુબ્રમણ્યમ ઐયર અને અન્યો વિરુદ્ધ ટી. કુન્દીકુન્દન નાયર અને અન્ય છ, [૧૯૬૯) ૩ એસ. સી. સી. ૬૪ પર આધાર રાખ્યો હતો.

૧.૩.મૃતક તેના માતાપિતાની એકમાત્ર પુત્રી હતી અને તે તેના માતાપિતા સાથે રહેતી ન હતી અને તે ઘરના ખર્ચમાં ફાળો આપતી હતી તે દર્શાવવા માટે કોઈ સામગ્રી નથી.દાવો કરનારની ઉંમર અને ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા નોંધાયેલી માસિક આવકને ધ્યાનમાં રાખીને, કુલ રૂ. ૫,૦૦,૦૦૦-અપીલકર્તા દ્વારા સામાવાળાને પુરસ્કાર તરીકે ચૂકવવાપાત્ર રહેશે.આ માત્રા દાવેદારની ઉંમર, મૃતકની આવક અને અન્ય સંબંધિત પરિબલો જેમ કે પ્રેમ અને સ્નેહની ખોટ, માનસિક આઘાત વગેરેને ધ્યાનમાં રાખીને નક્કી કરવામાં આવે છે. દાવાની

તારીખથી ચુકવણી સુધી ૭.૫ ટકાના દરે વ્યાજ નક્કી કરવામાં આવે છે
[૧૦૯૧-૬]

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિસડીક્શન:સિવિલ અપીલ નંબર ૫૮૨૩/૨૦૦૬

ગુવાહાટી (આસામ: નાગાલેન્ડ: મેઘાલય: મણિપુર: ત્રિપુરા: મિઝોરમ
અને અરુણાચલ પ્રદેશ) હાઈકોર્ટના આઈઝોલ બેંચના એમ.એ.સી. અપીલ
નંબર ૩ ઓફ ૧૯૯૯ માં તારીખ ૧૮.૨.૨૦૦૨ ના અંતિમ ચુકાદા અને
આદેશમાંથી.

અપીલકર્તા વતી આર. એસ. હેગડે, ચંદ્ર પ્રકાશ, રાહુલ ત્યાગી, સાવિત્રી
પાંડે, પી. પી. સિંહ.

પ્રતિવાદી માટે કે. એન. મધુસૂદનન અને આર. સતીશ.

કોર્ટનો ચુકાદો આમના દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો

ન્યાયમૂર્તિશ્રી ડૉ. અરિજિત પાસાયત. લીવ મંજૂર.

આ અપીલમાં પડકાર એ ગુવાહાટી હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેંચ, આઈઝવાલ ખાતેની આઈઝવાલ બેંચ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશને છે.૧૮.૨.૨૦૦૨ તારીખના આદેશ દ્વારા, સામાવાળાના વિદ્વાન વકીલને સાંભળ્યા પછી અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલ ડિફેલ્ટ માટે બરતરફ કરવામાં આવી હતી.રજૂઆતમાં વિલંબને માફ કર્યા પછી અપીલની પુનઃસ્થાપના માટે દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીઓ પણ ફગાવી દેવામાં આવી હતી.અપીલની પુનઃસ્થાપના સંબંધિત અપીલમાં પડકારવામાં આવેલા આદેશોને ડિફેલ્ટ માટે ફગાવી દેવામાં આવ્યા હોવા છતાં, એવું અનુભવાયું હતું કે ગુણદોષ પર વિચારણા માટે આ બાબતને હાઈકોર્ટમાં પરત મોકલીને કોઈ ઉપયોગી હેતુ પૂરો થશે નહીં.અપીલકર્તા દ્વારા હાઈકોર્ટ સમક્ષ લેવામાં આવેલો મુખ્ય આધાર એ હતો કે તેને ગુવાહાટી બેન્ચમાંથી કેસને આઈઝવાલ બેન્ચમાં ટ્રાન્સફર કરવાની કોઈ નોટિસ નહોતી અને તેથી તે હાજર થયો ન હતો.આ અરજીને ઉચ્ચ અદાલતે એ આધાર પર નકારી કાઢી હતી કે અપીલકર્તાને પૂરતી નોટિસ આપવામાં આવી હતી.લાંબા સમયને ધ્યાનમાં રાખીને અને પક્ષકારો માટે વિદ્વાન વકીલ દ્વારા સંમત થયા મુજબ, અપીલ સામેલ તથ્યોના ગુણદોષોના આધારે નિકાલ માટે લેવામાં આવે છે.

સંક્ષિપ્તમાં પૃષ્ઠભૂમિ હકીકતો નીચે મુજબ છે:

વન ઝોરેમસાંગી, જે કેન્દ્ર સરકાર હેઠળ ભારતીય માહિતી સેવાના સભ્ય હતા અને ભારત સરકારના માહિતી અને પ્રસારણ મંત્રાલય હેઠળ કામ કરતા હતા, તેમણે ૮.૭.૧૯૯૭ ના રોજ માર્ગ અકસ્માતમાં પોતાનો જીવ ગુમાવ્યો હતો.તે અપીલકર્તા-મહારાષ્ટ્ર રાજ્ય માર્ગ પરિવહન નિગમ (હવે પછી 'કોર્પોરેશન' તરીકે ઓળખાય છે) ની બસ દ્વારા મુંબઈથી પૂણે જઈ રહી હતી.દાવો અરજી તેની માતા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી હતી જે અહીં સામાવાળા છે.દાવો અરજીમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે અકસ્માત સમયે તેણીની ઉંમર આશરે ૩૧ વર્ષ અને ૨ મહિનાની હતી અને તેણીને રૂ. ૬,૫૦૦/- નો માસિક પગાર મળતો હતો.પાંચમા પગાર પંચની ભલામણ મુજબ તેમના પગારમાં સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો અને પગારનું પ્રમાણ રૂ. ૮,૦૦૦-૨૭૫-૧૩,૫૦૦/- હતું અને તે આધારે તેમની કુલ વેતન રૂ. ૯,૩૪૦/- હશે, જે ૧.૧.૧૯૯૬ એટલે કે પાંચમા પગાર પંચ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવેલી અસરકારક તારીખથી લાગુ થશે.દાવેદારએ રૂ.૧૫,૦૦,૦૦૦/- નો દાવો કર્યો હતો.નોટિસને અનુસરીને અપીલકર્તાએ હાજરી આપી અને પ્રારંભિક વલણ અપનાવ્યું કે અરજી જાળવવા યોગ્ય નથી અને કાર્યવાહીનું કોઈ કારણ નથી.દલીલોના આધારે અનેક મુદ્દાઓ ઘડવામાં આવ્યા હતા.

મોટર અકસ્માત દાવા ટ્રિબ્યુનલ, આઈઝિવાલ (ટૂંકમાં 'ટ્રિબ્યુનલ') એ રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીને ધ્યાનમાં રાખીને રૂ.૧૨,૦૦,૦૦૦/- નું વળતર આપ્યું

અને ચુકાદાની તારીખથી વસૂલાત સુધી ૧૫ ટકાના દરે વ્યાજ મંજૂર કર્યું.
રૂ.૧૨,૦૦,૦૦૦/- નો આ સરવાળો નીચેના આધારે નક્કી કરવામાં આવ્યો
હતો:

૧. મૃતકની આવક = રૂ. ૧,૧૨,૦૮૦ -

વાર્ષિક રૂ. ૮,૩૪૦ X ૧૨

૨. અનુસૂચિ રૂ.૪૦,૦૦૦/- વાર્ષિક આવક અનુસાર કુલ વળતર રૂ.

તેથી રૂ. (૬,૪૦,૦૦૦ X ૧૧૨.૦૮૦) ૪૦,૦૦૦ = રૂ.૧૭,૮૩,૨૮૦/-

૩. જો તે હજુ પણ હયાત હોય તો અનુસૂચિ હેઠળ નોંધ મુજબ ત્રીજા ભાગનો ખર્ચ

ઘટાડવો.(-) = શહેરી વિકાસ માટે રૂ. ૫,૮૭,૭૬૦ -

રૂ.૧૧,૯૫,૫૨૦/-

૪. અંતિમ સંસ્કારનો ખર્ચ.= + શહેરી વિકાસ માટે રૂ. ૨, ૦૦૦/-

૫. સંપત્તિ ગુમાવવી.= + રૂ. ૨,૫૦૦/-

૬. દાવેદારને ચૂકવવાનું કુલ વળતર = રૂ.૧૨,૦૦,૦૨૦/- છે.

એવોર્ડ ને સંતોષવા માટે એક મહિનાનો સમય આપવામાં આવ્યો હતો.

અપીલકર્તાએ એક અપીલ દાખલ કરી હતી જેની મૂળ સુનાવણી ગુવાહાટી બેન્ચ દ્વારા કરવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ તેને આઈઝવાલ બેન્ચમાં ટ્રાન્સફર કરવામાં આવી હતી.આ એવોર્ડ પર અપીલકર્તા દ્વારા ગુવાહાટી બેન્ચ સમક્ષ સવાલ ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો જ્યાં તે નોંધાયેલો હતો પરંતુ તેને આઈઝવાલ બેન્ચમાં ટ્રાન્સફર કરવામાં આવ્યો હતો.ઉપર નોંધ્યા મુજબ, સુનાવણીના સમયે વકીલની ગેરહાજરીને ધ્યાનમાં રાખીને, અરજી રદ કરવામાં આવી હતી.પુનઃસ્થાપના માટેની અને ઉપરોક્ત અરજી દાખલ કરવામાં વિલંબની માફી માટેની અરજીઓ રદ કરવામાં આવી હતી.તેથી, આ અપીલ દાખલ કરવામાં આવે છે.

અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી છે કે ઉચ્ચ અદાલતે નોંધ લેવી જોઈતી હતી કે કેસ ગુવાહાટી બેન્ચમાંથી આઈઝવાલ બેન્ચમાં ટ્રાન્સફર કરવામાં આવ્યો હતો અને તેથી, નિયત તારીખે કોઈ હાજરી નહોતી.ઉચ્ચ અદાલતે અપીલને ટૂંકમાં ફગાવી દેવી જોઈતી ન હતી, ખાસ કરીને જ્યારે તે આદેશમાં નોંધવામાં આવ્યું હતું કે સામાવાળાના વિદ્વાન વકીલની સુનાવણી કરવામાં આવી હતી.ઉચ્ચ અદાલતે એ હકીકતની નોંધ લીધી ન હતી કે દાવેદાર માતા હતી, જે રાજ્યના મુખ્ય સચિવની પત્ની છે.દાવો અરજીમાં એવો કોઈ દાવો

કરવામાં આવ્યો ન હતો કે સામાવાળા મૃતક પર નિર્ભર હતો.તેનાથી વિપરીત, તેઓ મુખ્ય સચિવની પત્ની હોવાની કોઈ પણ કલ્પનાથી મૃતકની આવક પર કોઈ નિર્ભરતા હોવાનું માનવામાં ન આવે.લાગુ કરાયેલ ૧૭ નો ગુણક સ્પષ્ટ રીતે ઉંચો હતો.

બીજી તરફ સામાવાળાના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે નિયત તારીખે હાજર ન રહેવા માટે હાઈકોર્ટને કોઈ વાજબી કારણ બતાવવામાં આવ્યું ન હતું અને તેથી, અરજી રજૂ કરવામાં વિલંબની પુનઃસ્થાપના અને માફી માટેની વિલંબિત અરજીઓ યોગ્ય રીતે નકારી કાઢવામાં આવી હતી.જ્યાં સુધી નિર્ભરતાની અરજીની વાત છે, ત્યાં સુધી એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે આ પાસું ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ ઉઠાવવામાં આવ્યું ન હતું અને તેનાથી વિપરિત એકમાત્ર આધાર એ હતો કે કાર્યવાહીના કારણનો કોઈ ભાગ ટ્રિબ્યુનલના અધિકારક્ષેત્રમાં ઊભો થયો ન હતો.

કેટલીક હકીકતો નોંધવાની જરૂર છે.

મૃતકના પિતા દાવેદાર ન હતા અને તે માત્ર માતા હતી.મૃતકની આવક પર કોઈ નિર્ભરતા દર્શાવવા માટે ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ કોઈ સામગ્રી રજૂ કરવામાં આવી ન હતી.૧૭ નો ગુણક મૃતકની ઉંમરના આધારે લેવામાં આવ્યો હોવાનું જણાય છે.૧૫ ટકા વ્યાજ દર પણ ઉંચો નક્કી કરવામાં આવેલ છે.

તે કાયદામાં એકદમ સ્થાયી સ્થિતિ છે કે જ્યારે માતાપિતા દાવેદાર હોય છે, ત્યારે મૃતકની ઉંમર સુસંગત નથી અને તે દાવેદારોની ઉંમર છે જે અપનાવવા માટેના ગુણક નક્કી કરશે.તે બાબત પર એ સ્પષ્ટ છે કે ટ્રિબ્યુનલનું ચુકાદાની માત્રાનું મૂલ્યાંકન ખોટું હતું.(જુઓ:જ્યોતિ કૌલ અને અન્યો વિરુદ્ધ એમ. પી. રાજ્ય અને અબ્ર. (૨૦૦૨ (૬) એસસીસી ૩૦૬), રાષ્ટ્રીય વીમા કંપની. લિમિટેડ વી.એમ/એસ. સ્વર્ણલતા દાસ અને અન્યો (૧૯૯૩ સપ (૨) એસસીસી ૭૪૩) અને સી. કે. સુબ્રમણ્યમ ઐયર અને અન્યો વિરુદ્ધ ટી. કુન્દીકુન્દન નાયર અને અન્ય છ (૧૯૬૯ (૩) એસસીસી ૬૪).

મૃતક તેના માતાપિતાની એકમાત્ર પુત્રી હતી અને તે તેના માતાપિતા સાથે રહેતી ન હતી અને તે ઘરના ખર્ચમાં ફાળો આપતી હતી તે દર્શાવવા માટે કોઈ સામગ્રી નથી.દાવેદારની ઉંમર અને ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા નોંધાયેલી માસિક આવકને ધ્યાનમાં રાખીને, અપીલકર્તા દ્વારા સામાવાળાને એવોર્ડ તરીકે કુલ રૂ. ૫,૦૦,૦૦૦ ચૂકવવાપાત્ર રહેશે.આ માત્રા દાવેદારની ઉંમર, મૃતકની આવક અને અન્ય સંબંધિત તથ્યો જેમ કે પ્રેમ અને સ્નેહની ખોટ, માનસિક આઘાત વગેરેને ધ્યાનમાં રાખીને નક્કી કરવામાં આવે છે. દાવાની તારીખથી ચુકવણી સુધી ૭.૫ ટકાના દરે વ્યાજ નક્કી કરવામાં આવે છે.એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે સામાવાળાને કુલ રૂ.૧૦,૦૦,૦૦૦/- ની રકમ ચૂકવવામાં આવી છે.જો ઉપર આપેલા નિર્દેશના આધારે કોઈ વધુ રકમ ચૂકવવાની હોય, તો તે આજથી

ત્રણ મહિનાની અંદર ચૂકવવામાં આવશે.જો, જો પહેલેથી ચૂકવવામાં આવેલી રકમ હકદારી કરતાં વધારે હોય, તો તે ત્રણ મહિનાના સમયગાળામાં પરત કરવામાં આવશે.

તે મુજબ અપીલોનો ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ વિના નિકાલ કરવામાં આવે છે.

અપીલનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો.

ડી. જી.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.